

Bratr Pavel
Štěstí podle
Františka
z Assisi

Evangelium prostého života

Štěstí podle
Františka z Assisi

Bratr Pavel

Štěstí podle Františka z Assisi

Evangelium prostého života

KARMELITÁNSKÉ
NAKLADATELSTVÍ

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Terwitte, Paulus, 1959-

[Vom Glück des einfachen Lebens. Česky]

Štěstí podle Františka z Assisi : evangelium prostého života / bratr Pavel ;

z německého originálu Vom Glück des einfachen Lebens ... přeložil

Ambrož Šámal. -- Vydání druhé (pod tímto názvem první). --

V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2026. -- 101 stran. --

(Malý duchovní život ; svazek 172)

Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s.r.o.. --

Obsahuje bibliografii

ISBN 978-80-7566-757-1 (brožováno)

* 27-36 * 27-788-428.5 * 27-789.32-4 * 27-789.32-1/-9 * 27-788-1/-9

* 316.728-021.381 * 2-463.6-423.77 * (450) * (0:82-97) * (0.072)

– František, z Assisi, svatý, 1182-1226

– křesťanští světci -- Itálie -- 12.-13. století

– řehole (texty) -- 13. století

– františkánství

– františkánská spiritualita

– řeholní život

– prostota

– chudoba

– náboženské texty

– komentáře

27-78 - Křesťanská sdružení, spolky a organizace. Řeholní řády [5]

Kniha vyšla česky poprvé v roce 2014 pod názvem: Paulus Terwitte,
Bohatství prostého života (Inspirace svatým Františkem).

*Automatizované vytěžování textů nebo dat z této publikace ve smyslu čl. 4
směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu majitele autorských práv zakázáno.*

Original title: Paulus Terwitte: Vom Glück des einfachen Lebens.

Impulse aus der Regel des heiligen Franziskus

Copyright © 2009 Vier-Türme GmbH Verlag, Münsterschwarzach Abtei,

Germany, represented by AVA international GmbH Munich, Germany

Czech edition © KatMedia, s. r. o, Praha, 2026, by arrangement with Kristin

Olson Literary Agency

ISBN 978-80-7566-757-1

NA ÚVOD

Šťastný František. To, co nahlédl, se až dodnes dotýká duší lidí. Kdo byl někdy v Assisi, mohl by o tom vyprávět. Jen málokdo se vrací zpět do svého života nepohnut posvátnými místy tohoto města v srdci Itálie. Zmocňuje se nás spásný neklid. Muž pokoje, opěvující slunce, si k nám přisedá v naší touze po šťastném životě. Přináší dar, který, jak říká, mu zjevil sám Pán: žít svaté evangelium.

Tajemství života svatého Františka oslovilo lidi všech staletí po něm – evangelium se dá žít jednoduše. Bez vysvětlování. František z Assisi to tehdy svým bratřím nejen říkal. On sám byl působivým svědkem této pravdy. Tak působivým, že fascinuje dodnes.

Řád, který vyrostl z radikálního obrácení obchodníka syna k prostotě evangelního života, byl od samého počátku nejednotný. Skoro vždy šlo o tutéž svatou při, jež bratry v posvátné horlivosti podněcovala proti sobě – jak žít evangelium ještě jednodušeji. S ještě větší chudobou. Ještě poslušněji. Ještě radikálněji. Touha po ryzím, pravém a naplněném životě nestrpí žádné falešné kompromisy ani nekonečné odkládání. V 16. století se dali dohromady bratři různých směrů františkánského řádu a hledali štěstí prostého života. Stáhli se do ústraní v Einsiedeln. Chtěli znovu riskovat, dát evangeliu ve svém životě tu největší důležitost. Z této skupiny vznikl reformní františkánský řád. Chodili bosí, nosili vousy a hnědý řádový hábit s dlouhou špičatou kapucí. Brzy se jim už neřeklo jinak než „kapucíni“. Díky přís-

nosti života se v 16. století stali významnými svědky žitého evangelia, až pak v 18. století vyrostli v jeden z největších řádů.

Se svou zkušeností Boha a života se stali spolehlivými průvodci pro mnohé, kteří hledali cestu, jak prožívat touhu člověka po štěstí, jež nikdy neutichá. Vedle mnoha sociálních děl, v nichž uspokojovali legitimní touhu člověka po domově, zabezpečení a společenství, nepřestávali v lidově pojatých kázáních a knihách mluvit o správných i bludných cestách ke štěstí.

Je skoro samozřejmé, že při tom přišla řeč i na řeholi, kterou se rozhodli zachovávat. Napsal ji sám charismatický zakladatel jejich řádu, ale snad by se v ní přece jen dala najít nějaká vůdčí myšlenka i pro jednoduchý život mimo bratrské řádové společenství. Převést řeholi zakladatele do současnosti nechápali jen jako úkol vlastního řádu. Na to navazuje i tento duchovní výklad vybraných statí františkánské řehole.

Proudy poutníků do Assisi dosud nevyschly. Ukazují, že světec z Assisi, díky své lásce k chudobě a umenšování s oblibou nazývaný „Poverello“, „Prostáček“, přivádí až dodnes lidi všech zemí, kultur a náboženství k úžasu. Proslavila ho i jeho Píseň bratra slunce. Jak nás však může fascinace působením a odkazem tohoto muže podnítit, abychom nově zvážili vlastní životní existenci? Jaká síla se skrývá ve slovech textu, k němuž se po staletí vztahují františkánští muži a ženy a díky němuž opouštějí své domovy, aby spolu s dalšími žili bratrské společenství modlitby a služby druhým lidem?

Řehole řádu františkánů je po *Řeholi Benediktově* poslední samostatnou řádovou řeholí uznanou církví. Její první verze, jež se skládala jen ze slov evangelia, už dnes není známa. Schwálil ji tehdy sedmadvacetiletému

synu obchodníka z Assisi roku 1209 papež Inocenc III., když ho o to spolu se svými jedenácti společníky prosil. Sestávala pravděpodobně jen z několika citátů evangelia a František ji přednesl ústně. Druhou, již písemnou verzi, „horliví“ bratři ukradli a zničili. Zdálo se jim, že je pro většinu bratří jednoduše neuskutečnitelná. Řekneme-li to s menším pochopením – byla pro ně příliš radikální. Třetí verze, k níž byl František donucen, se stala dokumentem spíše duchovního rázu a neodpovídala tomu, co od řehole očekávali v právu zběhlí bratři i Apoštolský stolec. Čtvrtá verze, již se na světci podařilo vymámit, je konečně ta, kterou roku 1223 předložili papeži Honoriovi III. a kterou on slavnostně potvrdil. Její originál je vystaven v ostatkové kapli baziliky svatého Františka v Assisi.

Sama tato anabáze dokládá základní rysy františkánské spirituality, v níž má duch a život přednost před pevně danými ustanoveními a formami. Bratři a sestry ve františkánském řádu a i mnoho dalších lidí se ostatně chápe spíše jako hnutí než pevná skupina. Ten, kdo se stává františkánem, františkánem-kapucínem, klariskou či františkánkou, nevstupuje do nějakého kláštera. Spíše se otevírá určitému duchovnímu postoji, bezprostředně inspirovanému evangeliem, aby se stále víc přibližoval životu v plnosti, jak ho objevil František.

Ke schválení řehole v katolické církvi bylo nutné splnit určité právní požadavky. Tyto nároky však nemohly uhasit ducha provokující jednoduchosti, který se ve františkánském způsobu života projevuje. Řehole nastoluje otázky ohledně prožívání osobního života a utváření života duchovního. Dotýká se začlenění v církvi, zabývá se otázkami vlastnictví, vztahu k druhému pohlaví, budování společenství a mnoha další-

mi tématy. Můj výklad je veden přáním, aby pro dnešní dobu zazářil duch a síla františkánské duchovnosti. Rád bych, aby to mnohé povzbudilo k tomu, zkusit žít evangelium na františkánský způsob a dojít tak ke štěstí, naplněnému Bohem.

Věnuji tuto knihu různým místním společenstvím bratří, v nichž jsem mohl od svých devatenácti let vrůst do františkánsko-kapucínského způsobu života. Našel jsem v nich bratry, kteří pro mě byli a jsou nezaměnitelnými a charakterními svědky žitého evangelia. Svým upřímným hledáním, jak vyjádřit radostnou zvěst pro dnešní dobu, jsou mými průvodci, když jako kapucín procházím životem. Bez nich bych nebyl tím, kým dnes mohu být. Bez nich se nestanu tím, kým bych se ještě měl stát.

*Würzburg/Assisi, v květnu 2009
br. Paulus Terwitte, kapucín*

BÝT STRŮJCEM ŠTĚSTÍ DRUHÉHO ČLOVĚKA

Učit se vidět sebe v rámci společenství

Slovo pana papeže

Honorius, biskup, služebník služebníků Božích, milovaným synům, bratru Františkovi a ostatním bratřím z Řádu menších bratří, [posílá] pozdrav a apoštolské požehnání.

Bývá zvykem, aby Apoštolský stolec vyhověl zbožným přáním a ušlechtilým tužbám prosebníků udělil laskavý souhlas. Proto, synové v Pánu milovaní, naklonění vašim zbožným prosbám, vám apoštolskou autoritou schvalujeme řeholi vašeho řádu, naším předchůdcem, papežem Inocencem, blahé paměti, schválenou, a předáním tohoto dokumentu, ve kterém je obsažena, ji potvrzujeme.

František z Assisi se nepovažoval za objevitele nového způsobu života. Spíše našel něco, co mu ukázal „sám Pán“. Je mu vlastní určitá vnímavost, již je každá pýcha cizí, neprosazuje sebe při hledání důležitých věcí v životě. „Pán mi dal bratry,“ píše ve svém Odkazu. Netvoří si nové společenství. S podivuhodnou uvolněností vnímá, co se v něm a kolem něho děje. Přestože svou cestu hledá v samotě, stále znovu z ní vychází ven a žije ve spoje-

ní s lidmi, ba s celým stvořením. Nevytváří soudržnost, nýbrž navazuje na to, co je už předem dáno. Zcela jednoduše bere vážně, že na tomto světě není sám. Začíná vidět nově. To, co může nabídnout svět, je vlastně Boží nabídka pro jeho život. Dar. A tím také úkol.

František se snadno začleňuje do dané skutečnosti. Vytváří si na ni vlastní náhled. Ale bez toho, co je dáno, být nechce. Proto těm, kdo smýšlejí františkánsky, zní slavnostní řeč papežského dvora tak líbivě. Papežská pečeť zavěšená pod řeholí působí jako předmět doličný a dokládá u Otce řádu smysl pro realitu. A i když v tom někteří vidí jakousi kapitulaci před církevní mocí, přece jen – u chudých z Assisi si lze jen těžko představit, že by je pokřivila podlézavost. Blahosklonná slova papeže a úřední pečeť spíše vyjadřují, že prostý život podle evangelia nemůže existovat bez služby církve, jíž se zprostředkovává tradice. Stejně jako si církev nevymyslela evangelium, ani František nevynalezl prostý život podle evangelia. Stejně jako církev pochází od Ježíše, tak František pochází z církve, v níž Ježíše takřikajíc odkrývá.

Jakmile našel jedenáct společníků, vydal se na cestu do Říma. Jednoho z vůbec nejmocnějších papežů, jež církevní dějiny znají, oslovuje prostě „pane papeži“. Na Inocence III. to muselo udělat dojem. Přichází k němu někdo, kdo si na jednu stranu zvolil slova evangelia o chudobě za základní princip nového života, na stranu druhou to však nechce učinit bez svolení papeže, stojícího v čele bohaté a mocné církve. Když František později vyzývá bratry, aby si od církve nikdy nevyprošovali žádné výsady, lze si i nyní jen těžko představit, že by předstupoval před papeže s určitou vypočítavostí. Freska Horního chrámu baziliky svatého Františka v Assisi ho ukazuje, jak stojí u papeže a podpírá Laterán-

skou bazilikou. Papež prý viděl tento obraz ve snu ještě dřív, než se s evangelním žebrákem a jeho druhy setkal. V jednoduché prostotě chce tento nově obrácený obchodník prožívat svůj život v rámci církve, skrze níž mu bylo předáno evangelium. Nejde mu o sebe. Nejde mu ani o obnovu instituce. Jde mu spíš o to, dát své nové štěstí k dispozici druhým. Ani tomu nemůže být jinak – jeho nové štěstí spočívalo v tom, že žil v rámci společenství a možností, které se člověku nabízejí. Byla to cesta, na níž se vzdal všeho sobeckého uskutečňování vlastních představ o štěstí, v nichž se člověk snaží učinit velkým sám sebe. František se stal vděčným za příležitosti, které nabízí realita. A chopil se jich.

Pro františkánský způsob života je charakteristické, že k textu řehole od zakladatele řádu náleží i slovo papeže a jeho pečeť. Ten, kdo žije františkánsky, nemůže kráčet sám a nepovažuje se za cíl všech věcí. Už tím se stává rozhodným znamením pro církev, podivuhodně uchovávaným oním nerozlučným spojením textu řehole s papežovým slovem: to, co bratři a sestry chtějí žít, začíná s církví a končí v ní. Ale před církví – a to je třeba vidět zároveň, když se člověk dívá na františkánskou řeholi –, před církví zase stojí její počátek v Ježíši Kristu. Bez něho církev nemůže být. A na konci už zase nejde o ni. Ústí do Ježíše Krista, k jehož nohám Otec v nebi všechno položí (srov. 1 Kor 15,27n).

A tak se přímo dostáváme k volnosti, k níž prostý život uschopňuje. Kdo už nehledá sebe a své plány, pro koho už osobní pocty a vznešené cíle nejsou životně důležité, ten najednou získá svobodný pohled na to, co se kolem něho skutečně děje. Otevře se nárokům skutečnosti, která ho pobízí na základě jeho vlastních talentů a schopností, jichž je zapotřebí tady a teď. Bez obav,

že přijde zkrátka, se ochotně dává najmout do služby a svůj život chápe jako službu, zaměřenou na štěstí toho druhého. Myslím tu na bratry, jimž bylo řečeno, že ve škole či nějaké cizí zemi chybí ve farnosti nebo v nemocnici síly. Oni se tohoto úkolu ujali a své vlastní plány odložili stranou. Mnozí o tom vyprávějí s vděčností, protože tak v sobě mohli objevit stránky, jež by se jinak nikdy neuplatnily.

Kdo se nechá takto zapojit, jako se text Františkovy řehole nechává zapojit do církevního rámce, nepřijde zkrátka. Sebestředné krédo současnosti: „Když každý myslí sám na sebe, pak na každého myslí alespoň někdo!“ je vyvráceno nebojácným příklonem ke společenství lidí, ať už jsou sebehříšnější. I když ostatní snad chtějí umřít sami v sobě, františkánský duch raději umírá v odevzdanosti onomu „Ty“.